

YABANCI DİL ÖĞRENEN ÖĞRENCİLERİN BİLGİSAYARDAN YARARLANMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Yrd. Doç. Dr. Yusuf ŞAHİN
Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü
yusufsahin@erciyes.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın amacı, yabancı diller bölümünde okuyan öğrencilerin yabancı dil öğrenimindeki bilgisayar kullanım sıklığını ve bilgisayar kullanımlarına ilişkin görüşlerini saptamaktır. Araştırmanın verileri dört farklı yabancı dil bölümünde okuyan öğrencilere yönelik geliştirilen anket yoluyla elde edilmiştir. Veriler SPSS aracılığıyla çözümlenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinden, öğrencilerin bilgisayarı yabancı dil öğrenmekten daha farklı amaçlarla kullandıkları ve bilgisayar aracılığıyla dil öğrenmeye daha az zaman ayırdıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Öğreniminde Bilgisayar Kullanımı, Zaman Kullanımı, Yabancı Dil Öğrenimi, Teknoloji Ve Öğrenme.

VIEWS OF THE STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGE TOWARD THEIR USE OF COMPUTER

Abstract

The aim of this study is to investigate frequency of the computer usage in learning foreign languages of the students studying in department of foreign languages. Data of the study were collected through questionnaire applied in four language departments. Data were analysed through SPSS. The result indicated that computer is used for more different purposes by the students than to learn language and time using in learning foreign language via computer is quite low.

Key Words: Computer Use In Learning Language, Time Using In Learning Language, Foreign Language Learning, Technology And Learning.

1. Giriş

Öğrenme ve öğretimde bilgisayar kullanımı, temeli Skinner¹ tarafından atılan *Programlı Öğrenme Kuramı* 'na dayanmaktadır. Programlı öğrenme kuramı-

* Bu araştırma, 13. International Conference "ICT IN THE EDUCATION OF BALKAN COUNTRIES" de bildiri olarak sunulmuştur.

¹ B. F. Skinner, *The Technology of Teaching*, 1968. New York Appleton-Century-Crofts Library of Congress Card Number 68-12340 E 81290.

na göre, öğrencinin hedef davranışlara kendi algı hızıyla bireysel bir çalışma sonucunda ulaşması istenmektedir².

Günümüzde farklı disiplinlerin öğretiminde olduğu gibi yabancı dil öğrenimi ve öğretiminde de bilgisayardan yararlanılmaktadır. Bilgisayarlar, öğrencilerin etkin bir şekilde öğrenme sürecine girmelerini sağlar³. Bilgisayar amaca uygun bir şekilde kullanıldığında, yabancı dil öğrenimine önemli katkılar sağlayabilir⁴. Bilgisayarın öğrenme ve öğretime katkısı, yazım, sunum, değerlendirme ve çoklu öğrenme ortamı sağlamanın yanında, yabancı dil öğreniminde öğrencilerin özgün kaynaklara ulaşmasına olanak sağlama ve öğrencileri öğrenilen dili anadil olarak konuşan insanlarla bir araya getirme olanağı da sağlayabilmektedir. Öğrenen açılarından bakıldığında, bireye öğrenme özerkliği sağlar. Birey bilgisayardan, ilgisi ve gereksinimi doğrultusunda yer ve zamanı kendi seçerek öğrenme hızına göre yararlanabilir.

Yabancı dil öğreniminde bilgisayar bireye çoklu öğrenme ortamı sunar. Yabancı dil öğrenen kimse, bilgisayar aracılığıyla yabancı dilde yazılmış çeşitli metin türlerine görsel ve işitsel olarak ulaşabilir; söz varlığını artırabilir; çok zengin dilbilgisi alıştırmalarını etkileşimsel olarak yapabilir; bir sözcüğün telaffuzunu ve cümle içerisindeki kullanım örneklerini görebilir; çeviri programlarından yararlanabilir; iletişim becerisini geliştirmede sohbet arkadaşı bulabilir; kütüphanelerdeki bilimsel yayınlara ulaşabilme, yabancı dilde haber okuma ve dinleme gibi olanaklardan da yararlanmak suretiyle dilsel yetkinliğini daha az zamanda geliştirebilir⁵.

Psikolojik açıdan bakıldığında bilgisayar, bireye özgür öğrenme ortamı sağlar. Bilgisayar aracılığıyla öğrenim, bireyi yöneten, denetleyen, eleştiren, ödevler veren ve yargılayan öğretmen baskısından arınmış, öğrenen özerkliğini ön plana çıkaran, bireyin öz denetim becerisinin gelişimine katkıda bulunan bir öğrenme biçimi olduğu vurgulanmaktadır⁶. Öğrenmeyi zorlaştıran dış etkenler (aile, öğretmen, sınıf ortamı, ders araç ve gereçlerinin niteliği vs.) azalır⁷. Ateş, Altunay ve Altun⁸ tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin bilgisayar destekli İngilizce

² Ö. Demirel, *Eğitimde Program Geliştirme*, Pegem, Ankara, 2010

³ S. Seferoğlu, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2006

⁴ M. Warschauer & D. Halley, Computers and Language Learning: An overview. *Language Teaching*, Vol. 31, 1998, pp. 57-71

⁵ M. Grüner, "Möglichkeiten des Computereinsatzes im DaF-Unterricht" Computer im Unterricht-Voraussetzungen, Möglichkeiten, Grenzen. Goethe-Institut, 1991.

⁶ D.H. Clements, & D. F. Gullo, Effects of computer programming on young children's cognition, *Journal of Educational Psychology*, Vol. 76, No:6, 1984, pp. 1051-1058.

⁷ B. E. Cangil, Yabancı Dil Eğitiminde Bilgisayar. Retrived 15 February, 2010, from <http://www.binnureriskoncangil.com/yabanci-dil-egitiminde-bilgisayar.doc>

⁸ A. Ateş, U. Altunay, ve E. Altun, Bilgisayar Destekli İngilizce Öğretiminin Lise Hazırlık Öğrencilerinin İngilizce'ye ve Bilgisayara Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri. Çanakkale Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Araştırma Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, 2006, ss. 97-112.

öğreniminde olumlu sonuçlar alındığı bildirilmektedir. Bununla birlikte Gregory⁹, bilgisayarın öğrencilerin öğrenmelerine nasıl katkı yaptığı konusunda çok az bilgiye sahip olunduğuna da işaret etmektedir.

Öğrenmeyi zorlaştıran dış etkenler bilgisayar aracılığıyla da farklı biçimlerde ortaya çıkabilir. Bilgisayarda yaşanan bağlantı sorunları, bilgisayar oyunları ve müzik ve film siteleri, sohbet siteleri, ahlaka aykırı siteler, zamanın verimsiz kullanılmasına, bireyde psikolojik ve fizyolojik sorunlara yol açabilmektedir. Bilgisayar kullanımıyla ilgili yapılan araştırmalarda, bilgisayarın verimli kullanılması halinde çocuğun zihinsel gelişimine katkıda bulunduğu vurgulanırken, bilgisayar karşısında uzun süre oturarak oyun oynayan gelişme çağındaki çocuklarda, hareketsiz kaldıkları için tepe kemik kitlesinin azalmasına yol açtığı, bunun da ileride kemiklerde kırılmalara sebep olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bilgisayar bağımlılığı bir hastalık olarak görülmekte, bireyde sosyal, psikolojik bozuklukları beraberinde getirdiği çeşitli araştırmalarda dile getirilmektedir¹⁰. Bilgisayar kullanımına bağlı diğer sorunlar:

- Tekrarlayıcı harekete bağlı bozukluklar (Median sinir bozukluğu),
- Boyun kaslarında ağrı ve tutulma,
- Gözlerde yorulma,
- Uykuya ayrılan saatlerin azalması (Uyku azlığı sonucu kişi sürekli olarak kendini yorgun hisseder, çabuk sinirlenir, konsantrasyon gücü azalır ve iş verimi düşer.),
- Aile bireyleri ve çevreyle arasındaki iletişimde aksama,
- İş verimi ve okul başarısında düşme olarak sıralanabilir¹¹.

Bilgisayar aracılığıyla elde edilen bilgilerin geçerliliği ve güvenilirliği de diğer bir sorun olarak vurgulanması gereken konudur. Bilgisayar ortamında elde edilen bilgiler her zaman güvenilir bir kaynaktan gelmeyebilir ve geçerliği tartışmalı bilgiler olabilir¹². Özellikle yabancı dil ile ilgili sitelerdeki çeviri programları çoğu zaman yanlışlıklarla doludur. Sözcük anlamları bağlamdan kopuk olarak verildiği için bireyi yanıltabilmektedir. Bireyin işine yarayacak bilgilerin bulunduğu kaynaklar çoğu zaman ücretli olduğu için birey kaynağa ulaşma sorunu yaşayabilmektedir.

⁹ T. P. Gregory, Toward Effective Computer Use in High School Science Education: Where to form Here?, *Education and Information Technologies*, Springer Netherlands, Vol. 6, No: 1, 2001, pp. 29-41.

¹⁰ M. Shaw, D. W. Black, Internet Addiction. Definition, Assessment, Epidemiology and Clinical Management. *CHS Drugs*, Vol. 22, No: 5, 2008, pp. 353-365.

¹¹ D.H. Clements, & D. F. Gullo, Effects of computer programming on young children's cognition, *Journal of Educational Psychology*, Vol. 76, No:6, 1984, pp. 1051-1058.

¹² N. K. Parker, The Quality Dilemma in Online Education, Theory and Practice of Online Learning. Athabasca University, 2004.

Odabaşı¹³ ve Rushby¹⁴,ye göre, eğitim kurumlarında bilgisayar kullanımının amacı, eğitimi daha verimli ve etkili hale getirmedir. Öğretmenler bilgisayarı, ders içeriğine ve öğrenci özelliklerine uygun olarak kullanabilmeli ve öğrencileri de bilgisayardan daha verimli nasıl yararlanabilecekleri konusunda bilgilendirmelidir. Güvenilir bilgiye nasıl ulaşabilecekleri konusunda gerekli yönlendirmeleri yapabilmelidir. Aileler, çocukların bilgisayar kullanımı konusunda duyarlı hale getirilmeli, bu konuda okul aile işbirliği çerçevesinde aileler de bilgilendirilmelidir. Öğrencilerde kendini kontrol becerisini geliştirici etkinliklere yer verilmeli, etkili zaman yönetimi becerisi, kendini değerlendirme ve bağımsız öğrenme alışkanlığı kazandırılmalıdır. Öz denetim¹⁵ becerisi gelişmiş öğrenciler, bilgisayarı amacına uygun olarak kullanabilecektir.

2. Yöntem

Bu araştırma, tanımlayıcı nitelikte kesitsel bir araştırmadır. Araştırma, tarama modelinde yapılmıştır. Bu modele göre 2008-2009 öğretim yılında iki devlet Üniversitesinde, (Erciyes Üniversitesi ve Mehmet Akif Üniversitesi) yabancı diller bölümünde okuyan öğrencilerin dil öğrenmeyle ilgili bilgisayar kullanımı ve bilgisayar kullanımlarına ilişkin görüşlerini saptamaya, değişkenler (öğrencilerin okuduğu bölüm, cinsiyet) arası ilişkiyi, değişkenlerin dağılımı ve bu dağılımın belirleyici istatistikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmaya 264 öğrenci katılmıştır.

2.1. Katılımcılar

Araştırma, İki farklı devlet üniversitesinin Fen Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı, Japon Dili ve Edebiyatı ve Rus Dili ve Edebiyatı birinci sınıf öğrencileri, Eğitim Fakültesi Almanca ve İngilizce Öğretmenliği bölümlerinde okuyan birinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır.

2.2. Veri toplama araçları

Verilerin elde edilmesinde yabancı diller bölümünde okuyan öğrencilere yönelik geçerliliği ve güvenilirliği uzman görüşü alınarak geliştirilen anket uygulanmıştır. Anket soruları,

- a-Öğrencilerin bilgisayardan ders içi ve ders dışı yararlanma sıklıkları,
- b-Bilgisayar başında geçirdikleri süre,
- c-Bilgisayardan yararlanma amaçları,
- d-Bilgisayarla dil öğrenmeye ayrılan zaman olarak belirlenmiştir.

¹³ F. Odabaşı, Yabancı Dil Eğitiminde Bilgisayar Kullanımı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Yayınları*, Cilt. 45, 1997.

¹⁴ N. J. Rushby, Computer Assisted Learning, *The International Encyclopedia of Educational Technology*. Ed. Michael Eraut, Oxford: Pergamon Pres, 1989, ss. 149-158.

¹⁵ A. Ulusoy, *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Anı yayıncılık, 2006.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS programı kullanılmıştır. Veriler, öğrencilerin cinsiyetleri, okudukları bölümler karşılaştırılarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

3. Bulgular

Tablo1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Dillere ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Bölümler	Öğrenci Sayısı	Cinsiyet		%
		Erkek	Bayan	
Almanca	33	12	21	12,5
İngilizce	145	38	107	54,9
Rusça	32	19	32	12,1
Japonca	54	16	38	20,5
Toplam	264			100,0

Araştırmaya, toplam 264 öğrenci katılmış, bu öğrencilerin %29,9'unu erkek %70,1'ini de bayan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bilgisayara Sahip Olma Oranları

Bilgisayara sahip olma							
	Bölümler				Cinsiyet		Toplam
	Almanca	İngilizce	Japonca	Rusça	Erkek	Bayan	
Evet	11	65	12	33	33	88	121
Hayır	22	80	20	21	46	97	143
Toplam	33	145	32	54	79	155	264

Yabancı diller bölümünde okuyan öğrencilerin %45,8'i kendi bilgisayarını olduğunu belirtirken, %54,2'si kendi bilgisayar olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Bilgisayardan Yararlanma Sıklıkları

Bilgisayar Kullanım Sıklığı	Öğrenci Sayısı	%
Her gün	153	58,0
İhtiyaç duyduğu zaman	111	42,0
Toplam	264	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %58'i bilgisayardan her gün yararlandıklarını belirtirken, %42'si ihtiyaç duydukça yararlandığını belirtmiştir.

Tablo 4. Bilgisayardan Her Gün Yararlananların Bilgisayar Başında Geçirdikleri Süre

Süre	Öğrenci Sayısı	%
Bir saatten az	112	42,4
1 saat	64	24,2
2 “	41	15,5
3 “	28	10,6
4 “	19	7,2
Toplam	264	100,0

Öğrencilerin %42'si her gün bir saatten az, %24,2'si bir saat, %15,5'i iki saat, %10,6'sı üç saat ve %7,2'si ise 4 saat ve üzeri bilgisayar kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5. Öğrencilerin Bilgisayardan Yararlanma Amaçları

Bilgisayar Kullanım Amacı	Öğrenci Sayısı	%
Oyun oynamak	52	19,7
Sohbet etmek	50	18,9
Haber almak, genel bilgi edinmek	80	30,3
Ödev hazırlamak	82	31,1
Toplam	264	100,0

Öğrencilerin %19,7'si bilgisayardan oyun oynama, %18,9'u sohbet etme, %30,3 haber alma, genel bilgi edinme,% 31,1'i de ödev hazırlama amaçlı yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6. Bilgisayarın Dil Öğrenme Amaçlı Kullanımı

Bilgisayarla dil öğrenimine ayrılan zaman		
Zaman	Öğrenci Sayısı	%
0	141	53,4
1 saat	75	28,4
2 saat	35	13,3
3 saat	8	3,0
4 saat	5	1,9
Toplam	264	100,0

Öğrencilerin %53,4'ü bilgisayardan dil öğrenmede yararlanmadıklarını belirtirken, %28,4'ü bir saat, %13,3'ü iki saat, %3'ü üç saat ve %1,9'u dört saat dil öğrenmede yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 7. Öğrencilerin Okudukları Bölümlere Göre Bilgisayar Kullanım Amaçları

Bölümler	Bilgisayar kullanım amaçları								Toplam	
	Oyun oynamak		Sohbet etmek		Genel bilgi edinmek		Ödev hazırlamak			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Almanca	10	30,3	4	12,1	9	27,2	10	30,3	33	100
İngilizce	23	15,8	25	17,2	41	28,2	56	38,6	145	100
Rusça	7	21,8	9	28,1	7	21,9	9	28,1	32	100
Japonca	12	22,2	12	22,2	23	42,6	7	12,9	54	100
Toplam	52	19,7	50	18,9	80	30,3	82	31,1	264	100

Ki kare testi sonuçlarına göre, öğrencilerin okudukları bölüm ile bilgisayar kullanım amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Sayısal olarak değerlendirildiğinde, Almanca bölümünde okuyan öğrencilerin bilgisayarı oyun oynama amaçlı kullanımları (%30,3) diğer bölüm öğrencilerine göre (İng. %15,8; Rusça %21,8; Japonca %22,2) daha fazladır. Bilgisayarı sohbet amaçlı kullanımda, Rusça (%28,1) ve Japonca (%22,2) bölümünde okuyan öğrenciler, Almanca (%12,1) ve İngilizce (%17,2) bölümünde okuyan öğrencilere göre sayısal olarak daha fazladır. Bilgisayardan haber alma ve genel bilgi edinmede, Japonca

bölümünde okuyan öğrenciler (%42,6), diğer bölüm öğrencilerine göre sayısal olarak daha fazladır. Bilgisayarı ödev hazırlama amaçlı kullanmada, Japonca bölümünde okuyan öğrenciler (%12,9) diğer bölüm öğrencilerine göre sayısal olarak daha azdır. Buna neden olarak, hem dilin kendinden kaynaklanan sembolik yapısı ve hem de bilgisayar yazılımından kaynaklanan sınırlılık gösterilebilir. Örneğin, bir sözcüğün Japonca karşılığı yazılmak istendiğinde okunuşu aynı olan fakat anlamı farklı olan birden fazla sembolle karşılaşılabilmektedir.

Tablo 8. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Bilgisayar Kullanım Amaçları

Cinsiyet	Bilgisayar kullanım amaçları								Toplam	
	Oyun oynamak		Sohbet etmek		Genel bilgi edinmek		Ödev hazırlamak			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Erkek	28	35	14	17,7	31	39,2	6	7,6	79	100
Bayan	24	13	36	19,4	49	24,5	76	41	185	100
Toplam	52	19,6	50	19	80	30,3	82	31	264	100

Ki kare testi sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyetleri ile bilgisayar kullanım amaçları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir. Bu farklılık:

a- Erkek öğrencilerin bayan öğrencilere kıyasla bilgisayar oyunları ile daha fazla zaman geçirdikleri,

b- Bayan öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla bilgisayarla ödev hazırlamada daha fazla zaman harcadıkları şeklinde yorumlanabilir.

4. Tartışma Ve Sonuç

Yabancı diller bölümünde okuyan öğrencilerin yarısından fazlası (%45,8) kendi bilgisayarını olmadığı, öğrencilerin %58'inin bilgisayardan her gün yararlandığı ancak; bunların %31,1'i bilgisayarı ders amaçlı (sadece ödev hazırlamada) kullandıklarını, geri kalan öğrencilerin de %19,7'si oyun oynamada, %18,9'u sohbet etmede, %9,5'i haber almada ve %20,8' de bilgi edinme amaçlı bilgisayardan yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Elde edilen verilerin çözümlenmesinden, öğrencilerin yabancı dil öğrenmede bilgisayardan yeteri kadar yararlanmadıkları anlaşılmaktadır. Yabancı dil öğretmenleri, derslerde bilgisayar kullanımına daha fazla zaman ayırmak suretiyle öğrencilerin bilgisayardan dil öğrenmede nasıl yararlanabilecekleri konusunda

öncülük yapmalıdır. Güneyli¹⁶ ve arkadaşları tarafından yapılan bir araştırmada, yabancı dil öğretmenlerinin bilgisayarın dil öğrenimindeki önemini belirttikleri, buna rağmen derslerde bilgisayar kullanımına yeterince yer vermedikleri vurgulanmaktadır¹⁷. Çeşitli bilgisayar programlarının (Elektronik Metin, Hypertext vs.) yabancı dil öğretiminde kullanılabilmesine, öğrenciyle etkileşim içerisinde sürdürülen testler ve oyunlarla da derslerde verimin artacağına, derslerin eğlenceli hale geleceğine işaret edilmektedir. Öğrencilerin, dil öğretim amaçlı oluşturulmuş Internet adreslerinden haberdar edilmesi, güvenilir bilgi kaynaklarının diğerlerinden nasıl ayırt edebilecekleri konusunda bilgilendirilmesi bilgisayar kullanımının verimini artıracaktır. Her şeyden önemlisi, öğrenciler bilgisayarla geçirecekleri zamanı nasıl yönetecekleri konusunda eğitilmelidirler.

KAYNAKÇA

- Alyaz, Y. "Computer- und Webbasieretes DaF-Lernen", *Deutsch: Lehren und Lernen*Autumn, Vol. 34, 2006, pp. 3-8.
- Ateş, A., Altunay, U. ve Altun, E. "Bilgisayar Destekli İngilizce Öğretiminin Lise Hazırlık Öğrencilerinin İngilizce'ye ve Bilgisayara Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri, Çanakkale Üniversitesi", *Eğitim Fakültesi Araştırma Dergisi*, 2006, Cilt. 2, Sayı. 2, ss. 97-112.
- Cangil, B. E. "Yabancı Dil Eğitiminde Bilgisayar". Retrived 15 February, 2010, from <http://www.binnureriskoncangil.com/yabanci-dil-egitiminde-bilgisayar.doc>
- Clements, D.H., & Gullo, D. F. "Effects of computer programming on young children's cognition", *Journal of Educational Psychology*, 1984, Vol. 76, No. 6, pp. 1051-1058.
- Demirel, Ö. *Eğitimde Program Geliştirme*, Pegem, Ankara, 2010.
- Gregory, T. P., "Toward Effective Computer Use in High School Science Education: Where to form Here?", *Education and Information Technologies*, Springer Netherlands, Vol. 6, No.1, 2001, pp. 29-41.
- Grüner, M. *Möglichkeiten des Computereinsatzes im DaF-Unterricht, Computer im Unterricht-Voraussetzungen, Möglichkeiten, Grenzen*, Goethe-Institut, 1991
- Güler, M. "Bilgisayar Hastalıkları ve Önlemenin Yolları", 2007, Retrived 12 September, 2010 from <http://www.habervitrini.com>.

¹⁶ A. Güneyli, Ö. Birikim, P. Z. Canan, Yabancı Dil Eğitiminde Bilgisayar Kullanımı. EJER, Sayı: 34, 2009.

¹⁷ Y. Alyaz, Computer- und Webbasieretes DaF-Lernen, *Deutsch Lehren und Lernen* Autumn, Vol. 34, 2006, pp. 3-8.

- Gün İ. ve Diğerleri, “Bilgisayarla Çalışan Kişilerin İfade Ettikleri Sağlık Sorunları ve Bilgisayar Kullanım Özellikleri”, *Erciyes Tıp Dergisi*, Sayı: 26 (4), 2004, ss. 253-157.
- Güneyli, A. Birikim Ö, Canan P. Z. “Yabancı Dil Eğitiminde Bilgisayar Kullanımı”, *EJER*, Sayı: 34, 2009.
- Mandl, H., & Hron, A. “Psychologische Aspekte des Lernens mit dem Computer”, *Zeitschrift Für Pädagogik*, Vol. 35, No. 5, 1989, pp. 657-678.
- Odabaşı, F. *Yabancı Dil Eğitiminde Bilgisayar Kullanımı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları, Sayı: 45, 1997.
- Parker, N. K. “The Quality Dilemma in Online Education”, *Theory and Practice of Online Learning*, Athabasca University, 2004.
- Rushby, N. J. “Computer Assisted Learning”, *The International Encyclopedia of Educational Technology*, Ed. Michael Eraut, Oxford: Pergamon Pres, 1989, pp. 149-158.
- Seferoğlu, S. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2006.
- Shaw M, Black, D. W., “Internet Addiction. Definition, Assessment, Epidemiology and Clinical Management”. *CHS Drugs*, Vol. 22, No. 5, 2008, pp. 353-365.
- Ulusoy, A. *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Anı yayıncılık, 2006.
- Warschauer, M.& Halley. D. “Computers and Language Learning: An overview”, *Language Teaching*, Vol. 31, 1998, pp. 57-71.